

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie**

Olsztyn, dnia 12 listopada 2009 r.

**Pan
Andrzej Henryk Zdanowski
Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 9
im. Jana Pawła II
w Ełku**

LOL-410-30-04/2009, P/09/069

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie skontrolowała w Szkole Podstawowej nr 9 im. Jana Pawła II w Ełku (zwanej w dalszej części „Szkołą” lub „SP”), realizację procesu kształcenia dzieci i młodzieży w zakresie wychowania fizycznego i sportu w latach 2007/2008 i 2008/2009, jak również wybrane zagadnienia dotyczące roku szkolnego 2009/2010 (do 31.10.2009 r.).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 30 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do treści art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami realizację przez Szkołę zadań w zakresie wychowania fizycznego oraz uprawiania sportu przez dzieci i młodzież.

W latach szkolnych 2007/2008 oraz 2008/2009 do Szkoły uczęszczało odpowiednio 434 i 393 uczniów. Nauka prowadzona była odpowiednio w 18 i 17 oddziałach. Zajęcia z wychowania fizycznego odbywały się w 40 grupach w roku szkolnym 2007/2008 i w 33 w 2008/2009. Liczebność grup wynosiła od 8 do 28. Ponadto w Szkole funkcjonowały, w poszczególnych latach, po trzy oddziały klas sportowych.

Szkoła, w badanym okresie, zadania z zakresu wychowania fizycznego i sportu, realizowała w obiektach szkolnych, tj. m.in. w 3 salach gimnastycznych (w tym w jednej

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1071 ze zm.

pełnowymiarowej), na boiskach szkolnych (do piłki nożnej, ręcznej i koszykówki) oraz w obiektach Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji (basen) i Międzyszkolnego Ośrodka Sportu. W planach zajęć lekcyjnych właściwie określono liczbę godzin wychowania fizycznego i liczbę godzin zajęć sportowych w klasach sportowych.

Nauczyciele prowadzący zajęcia wychowania fizycznego i sportu (11 osób) oraz nauczania zintegrowanego (15 osób) posiadali kwalifikacje wymagane przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli². Posiadali oni dyplom ukończenia studiów magisterskich oraz przygotowanie pedagogiczne, a nauczyciele wychowania fizycznego prowadzący zajęcia w klasach sportowych legitymowali się dodatkowymi kwalifikacjami trenera lub instruktora sportu m.in. w następujących dyscyplinach: piłka siatkowa i koszykowa. Pozostali nauczyciele w-f posiadali również dodatkowe kwalifikacje w innych dyscyplinach np.: piłka nożna, pływanie, żeglarstwo, gimnastyka korekcyjno-kompensacyjna i gimnastyka sportowa. Zostali oni również przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Prawidłowo dobrano i realizowano program nauczania wychowania fizycznego i autorskie programy dla klas sportowych, które posiadały pozytywne opinie (recenzje). Plany dydaktyczne wdrożone na ich podstawie były spójne, właściwie dobrano w nich proporcje czasowe. Osiągnięcia uczniów podzielono na podstawowe i ponadpodstawowe oraz odpowiednio wystopniowano. Scenariusze zajęć spełniały wymogi atrakcyjności i motywacji ucznia. Podobnie było przy realizacji autorskich programów dotyczących zajęć pozalekcyjnych z gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej i sportów wodnych.

W ocenie NIK, Szkoła nie w pełni wywiązała się natomiast z prawidłowego organizowania procesu wychowania fizycznego w klasach sportowych i sportowych zajęć pozalekcyjnych, bowiem:

- w Statucie Szkoły nie określono organizacji oddziałów sportowych i nauczanych w nich dyscyplin, do czego zobowiązywało rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół³;

² Dz. U. Nr 155, poz. 1288 ze zm.

³ Dz.U. Nr 61. poz. 624 ze zm.

- nie określono zasad rekrutacji do klas sportowych oraz kryteriów sprawnościowych i zdrowotnych przyjmowanych uczniów do czego zobowiązywały przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych⁴. Należy też zaznaczyć, że Szkoła nie wymagała i nie posiadała w aktach stosownych zaświadczeń lekarskich potwierdzających „bardzo dobry stan zdrowia” uczniów klas sportowych i uczęszczających na pozalekcyjne zajęcia sportowe. Dopiero w toku kontroli NIK, zobowiązano wychowawców klas sportowych oraz nauczycieli w-f do uzupełnienia przez uczniów, stosownych orzeczeń lekarskich;
- arkusze organizacyjne na poszczególne lata szkolne, opracowane i przedłożone przez Dyrektora w trybie przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutow publicznych przedszkoli oraz publicznych szkół⁵, zostały zaopiniowane przez przedstawiciela Kuratorium Oświaty w Olsztynie oraz zatwierdzone bez zastrzeżeń przez organ prowadzący. Kontrola wykazała natomiast, że w arkuszu organizacyjnym na rok szkolny 2007/2008 wykazano 3 oddziały klas sportowych, w których tygodniowy wymiar zajęć miał być realizowany w liczbie 20 godzin na oddział (10 godzin na grupę), a faktycznie w klasie VI b sportowy program nauczania w ilości 10 godzin realizowała tylko jedna grupa (13 uczniów), natomiast pozostali uczniowie realizowali ogólny program kształcenia w liczbie 4 godzin w-f (tygodniowo). Ustalono też, że w ramowych planach nauczania, opracowanych na podstawie arkusza, wykazano np. realizację, w roku szkolnym 2007/2008, gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej dla wszystkich oddziałów na pierwszym etapie kształcenia, której to Szkoła faktycznie w tym roku nie zorganizowała.

Zastrzeżenia NIK budzi też małe zainteresowanie Szkoły problematyką uczniów z wadami budowy i postawy ciała, bowiem z 52 uczniów w roku szkolnym 2007/2008 (ze wszystkich oddziałów - klasy I-VI) zakwalifikowanych przez lekarza do zajęć z gimnastyki korekcyjnej i z 53 w roku 2008/2009, tylko dla 22 i to tylko w roku 2008/2009 zorganizowano tego typu zajęcia.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż dopuszczono do realizacji pozalekcyjnych zajęć gimnastyki sportowej dla 16 uczniów klasy Ia, pomimo szeregu nieprawidłowości w dokumentacji i sposobie prowadzenia tych zajęć, które miały wpływ na zaistnienie bezpośredniego zagrożenia zdrowia ćwiczących tam uczniów, o czym kontroler NIK

⁴ Dz.U. Nr 26, poz. 232 ze zm.

⁵ Dz.U. Nr 61, poz. 624 ze zm.

poinformował Pana Dyrektora w myśl przepisu art. 51 ustawy o NIK. Kontrola wykazała bowiem, że zajęcia prowadzono:

- na podstawie niedopracowanego programu nauczania,
- uczniowie nie posiadali badań i orzeczeń lekarza sportowego o możliwości uprawiania tej dyscypliny sportu, tj. wykonywania m.in. ćwiczeń polegających na przewrotach, skłonach i rozciąganiu, które były przeciwwskazane dla uczniów, u których lekarz rodzinny stwierdził schorzenia narządów ruchu typu skolioza (1 uczeń) i koślawość kolan (2 uczniów),
- bez zachowania podstawowych zasad bezpieczeństwa, m.in. w wyniku niewłaściwego zabezpieczenia innego sprzętu gimnastycznego, co groziło poważnym wypadkiem.

Pozytywnie ocenia się natomiast, natychmiastowe działania Pana Dyrektora w tym zakresie, gdyż w dniu, w którym uzyskał ww. informację, zawiesił Pan zajęcia do czasu usunięcia wszystkich nieprawidłowości i pozytywnej opinii z kolejnej hospitacji zajęć. Działania te spowodowały m.in., iż nauczyciel prowadzący te zajęcia, już w toku kontroli NIK, poprawił i uzupełnił brakujące, w tym zakresie, dokumenty.

W przedmiotowym systemie oceniania wychowania fizycznego (PSO) wyeliminowano ze skali ocen, „ocenę niedostateczną”, co było niezgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁶ oraz zasadami wewnątrzszkolnego systemu oceniania (WSO).

Nauczyciele wychowania fizycznego i nauczania zintegrowanego stosowali podczas lekcji przyjęte zasady, wymagania i kryteria oceniania, określone w przedmiotowym systemie oceniania m.in. pod względem: sposobu oceniania wysiłku uczniów z deficytem, zgodności wystawianych ocen cząstkowych z przyjętymi w PSO wymaganiami i kryteriami oraz nastawienia systemu na ocenianie postępów uczniów. Również urządzenia i sprzęt sportowy, wykorzystywany podczas zajęć, był dobrany zgodnie z przyjętymi przez nauczycieli formami organizacyjnymi i metodami pracy.

Właściwie sprawowano nadzór pedagogiczny nad problematyką wychowania fizycznego i zajęć ruchowych w nauczaniu zintegrowanym. Opracowywano i realizowano roczne plany nadzoru, poprzez badanie: warunków i jakości zajęć ruchowych i w-f (hospitacje), sprawozdań nauczycieli z pracy dydaktycznej oraz arkuszy samooceny nauczycieli.

⁶ Dz.U. Nr 83, poz. 562 ze zm.

Nie była natomiast w pełni skuteczna organizacja doskonalenia zawodowego nauczycieli w-f i nauczania zintegrowanego w zakresie wychowania fizycznego i zajęć ruchowych, gdyż potrzeby nauczycieli nie były wnikliwie rozpoznane. Kontrola wykazała bowiem, że w wieloletnich i rocznych planach doskonalenia zawodowego nauczycieli nie uwzględniono tematów dotyczących nowych metod i technik prowadzenia zajęć ruchowych w klasach I-III i wychowania fizycznego w klasach IV-VI oraz bezpiecznego prowadzenia tych zajęć. Zaproponowane w nich i faktycznie zrealizowane tematy szkoleń o charakterze ogólnym np.: wykorzystanie wyników sprawdzianów do podnoszenia jakości kształcenia, diagnoza trudności wychowawczych i emocjonalnych dzieci i młodzieży, szkolenie psychologiczne, w ocenie NIK, w niewielkim stopniu mogły być wykorzystane przez nauczycieli w-f w toku prowadzonych zajęć.

W badanym okresie zapewniono uczniom Szkoły zróżnicowaną ofertę pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjno-usprawniających. Objęły one: gry i zabawy zespołowe, piłkę siatkową, pływanie, tenis stołowy, gimnastykę korekcyjną i sportową oraz sporty wodne. Należy zaznaczyć, że Szkoła co roku rozszerzała ofertę tych zajęć, tj. z trzech programów sportowych w roku szkolnym 2007/2008 do 8 w roku 2009/2010. Zwiększyło się też zainteresowanie uczniów tą formą wypoczynku, z 53 w roku szkolnym 2007/2008 do 104 w roku 2008/2009.

Szkoła stworzyła uczniom możliwość udziału we współzawodnictwie sportowym. Uczniowie uczestniczyli w wewnątrzszkolnych oraz międzyszkolnych zawodach sportowych szczebla gminnego, powiatowego oraz wojewódzkiego. Sukcesy uczniów oraz zdobyte przez nich trofea (puchary, dyplomy) promowane były przez Szkołę w gablotach wystawionych na korytarzach oraz na stronach internetowych.

Pozytywnie ocenia się podjęte przez Szkołę działania na rzecz bezpieczeństwa uczniów i nauczycieli, bowiem:

- opracowano regulaminy korzystania z sal gimnastycznych i boiska szkolnego,
- co roku przeprowadzano przegląd warunków pracy i nauki oraz stanu BHP, wymagane przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁷,
- poddawano budynki szkolne rocznym i pięcioletnim przeglądom technicznym wymaganych przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁸,

⁷ Dz. U. Nr 6, poz. 69

⁸ Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 ze zm.

- prowadzono rejestr wypadków uczniów, w tym wypadków mających związek z udziałem w zajęciach wychowania fizycznego. Ustalono natomiast, że Szkoła nie sporządzała protokołów powypadkowych tych uczniów, czym nie wywiązała się z obowiązku wynikającego z rozporządzenia MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁶.

NIK zwraca też uwagę, że Szkoła nie zapewniła uczniom klas I – III (nauczanie zintegrowane) możliwości realizowania zajęć w-f w salach gimnastycznych. Kontrola wykazała bowiem, że zajęcia te prowadzono głównie na korytarzach szkolnych, a tylko wyjątkowo w salach gimnastycznych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Określenie, w Statucie Szkoły, organizacji klas sportowych i nauczanych w nich dyscyplin oraz zasad rekrutacji do tych klas.
2. Rzetelne opracowywanie arkuszy organizacyjnych Szkoły i innych dokumentów tworzonych na ich podstawie oraz pełną realizację założeń w nich zawartych.
3. Podjęcie działań w celu objęcia zajęciami gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej wszystkich uczniów z wadami budowy i postawy ciała, zakwalifikowanych przez lekarza.
4. Dostosowanie przedmiotowego systemu oceniania zajęć wychowania fizycznego do wymogów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r.
5. Uwzględnienie, w wieloletnich i rocznych planach doskonalenia zawodowego nauczycieli, prawidłowo rozpoznanych potrzeb w zakresie wychowania fizycznego i nauczania zintegrowanego.
6. Egzekwowanie obowiązku sporządzania protokołów powypadkowych uczniów ulegających wypadkom podczas zajęć szkolnych.
7. Podjęcie działań organizacyjnych, umożliwiających uczniom klas I-III, realizowania zajęć w-f w salach gimnastycznych.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków zawartych w niniejszym wystąpieniu bądź o działaniach podjętych w celu realizacji tych wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Z poważaniem